پیامبر اکرم (ص)؛ نخستین مدافع حقوق زن

معاون امور زنان و خانواده رئیس جمهور، پیامبر اکرم(ص) را نخستین مدافع حقوق زن توصیف کرد.

به گزارش روابط عمومی مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، دکتر زهرا بهروز آذر معاون امور زنان و خانواده رئیس جمهور در سخنانی در نشست بین المللی هم اندیشی بانوان مسلمان که ضمن برنامه های کنفرانس وحدت برگزار شد، اظهار داشت: یکی از جلوه‌های بارز رسالت پیامبر (ص)، نگاه نوین و انسانی او به زن بود. در جامعه‌ای که زن را موجودی درجه دوم می‌پنداشتند و حتی رسم شوم زنده‌به‌گور کردن دختران رواج داشت، پیامبر اکرم (ص) نخستین مدافع حقوق زن شد.

متن کامل سخنرانی وی به شرح زیر است:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِیمِ

سخنرانی به مناسبت هفته وحدت: زنان، طلایه‌داران وحدت و همدلی*

حضار محترم، میهمانان ارجمند،

سلام علیکم

بسیار مفتخرم که امروز در ایام ولادت نبی اکرم(ص) و هفته وحدت فرصتی فراهم شد تا در خدمت شما باشم و بار دیگر در آستانه 1500 مین سال ولادت پیامبر رحمت، حضرت محمد مصطفی (ص)، رهنمودهای آن اسوه‌ی کامل بشریت را مرور کرده و درسی نو بیاموزیم.

قرآن کریم پیامبر اعظم (ص) را «وَ إِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظیم» (قلم/۴) معرفی می‌کند؛ الگویی از کمال اخلاق، صداقت، امانتداری، عدالت، فروتنی، عفو و گذشت، صبر و استقامت. ایشان «رَحْمَةً لِلعالَمین» (انبیاء/۱۰۷) بودند؛ رحمتی بی‌کران نه فقط برای مسلمانان، بلکه برای همه‌ی بشریت.

در نگاه قرآن، پیامبر انسانی است که همواره میان مردم می‌زیست: «لَقَد جاءَکُم رَسولٌ مِن أَنفُسِکُم عَزیزٌ عَلَیهِ ما عَنِتُّم حَریصٌ عَلَیکُم بِالمُؤمِنینَ رَءوفٌ رَحیم» (توبه/۱۲۸). او همدرد مردم بود، رنج آنان را رنج خود می‌دانست و در برابر هرگونه ستم و بی‌عدالتی می‌ایستاد.

یکی از جلوه‌های بارز رسالت پیامبر (ص)، نگاه نوین و انسانی او به زن بود. در جامعه‌ای که زن را موجودی درجه دوم می‌پنداشتند و حتی رسم شوم زنده‌به‌گور کردن دختران رواج داشت، پیامبر اکرم (ص) نخستین مدافع حقوق زن شد. قرآن با صراحت این سنت جاهلی را محکوم کرد: «وَ إِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ، بِأَیِّ ذَنبٍ قُتِلَتْ» (تکویر/۹-۸). ایشان زن را همتای مرد در کرامت انسانی دانست و فرمود: «إِنَّمَا النِّسَاءُ شَقَائِقُ الرِّجَال»؛ زنان همتای مردان‌اند.

پیامبر (ص) احترام به زنان را از ایمان می‌دانست، محبت به دختر را مایه‌ی رحمت الهی می‌شمرد و با رفتار خود جایگاه زن را به عنوان مادر، همسر، مربی و عضوی فعال در جامعه تثبیت کرد. در حقیقت، او راهی نو گشود که متأسفانه در طول قرون، بارها مورد غفلت و حتی سانسور قرار گرفت. اما حقیقت این است که نگاه پیامبر به زن، نگاهی مبتنی بر عزت، کرامت و مشارکت اجتماعی بود.

حضار گرامی،شاید اگر بخواهیم نمونه‌های عینی این سیره نبوی را در زمانه‌ی خود ببینیم، بی‌تردید زنان مسلمان ایران یکی از روشن‌ترین مصادیق آن هستند. زن ایرانی، با الهام از آموزه‌های پیامبر (ص) و اهل‌بیت (ع)، در متن جامعه حضور دارد: هم در خانه، معلم عشق و همزیستی است، و هم در اجتماع، پیشتاز عرصه‌های علمی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی. او با ایمان و آگاهی، همبستگی ملی را تقویت می‌کند و نشان می‌دهد که تنوع قومی و مذهبی تهدید نیست، بلکه فرصتی است برای شکوفایی بیشتر استعدادها در سایه‌ی اتحاد.

زن ایرانی با حراست از «حریم خانواده» و در عین حال با ایفای نقش فعال در عرصه‌های اجتماعی، نمونه‌ای موفق از همان نگاه پیامبر اکرم (ص) است؛ نگاهی که هزار و پانصد سال است تلاش شده پنهان

بماند، اما در وجود زنان مؤمن و آگاه این سرزمین همچنان زنده و جاری است.

حضار محترم،

در اسطوره‌ها و تمدن باستانی ایران زمین، همواره زن به عنوان مادر و سرچشمه‌ی زندگی، تقدیس می‌شد و خانه‌ی ایرانی همیشه مأوای احترام به زن و خانواده بود. احترامی که در میان تمامی اقوام ایرانی از کرد و ترک و بلوچ گرفته تا لر و عرب و فارس، با آیین و سنت متفاوت، مشترک بود.

همین تنوع قومی در پرتو اسلام، معنا و غنای تازه‌ای یافت. وقتی اسلام ناب محمدی (ص) با ایرانیت پیوند خورد، دو جریان بزرگ انسانی و الهی در کنار هم قرار گرفتند و مکمل یکدیگر شدند. فرهنگ ایرانی با پیشینه‌ی کهن خود، و اسلام با پیام رهایی‌بخش پیامبر رحمت، سرچشمه‌ای شدند برای رشد و تعالی زنان: زن در خانواده، مایه‌ی آرامش؛ در اجتماع، شریک توسعه و تعالی؛ و در هویت ملی-دینی، ستون استوار همبستگی.

این پیوند شکوهمند ایرانیت و اسلامیت، الگویی است که در جهان نظیری ندارد. در هیچ کجای دنیا نمی‌توان چنین هم‌نشینی اصیل میان سنت و دین، تمدن و وحی را یافت و در این سرزمین زنان نگهبان این میراث مشترک شدند.

حضار گرامی،

اگر به دستاوردهای زنان ایران در سده‌های اخیر نگاه کنیم، درمی‌یابیم که آنان در عرصه‌های مختلف پیشگام بوده‌اند:

در عرصه علمی، دختران و زنان ایرانی امروز بخش بزرگی از نخبگان دانشگاهی و پژوهشی را تشکیل می‌دهند.در عرصه فرهنگی و اجتماعی، زنان ایرانی میراث‌دار سنت‌های کهن و در عین حال نوآورانی فعال در عرصه هنر، ادبیات و رسانه‌اند.در عرصه اقتصادی، زنان کارآفرین با تلاش و پشتکار، الگوهای تازه‌ای از استقلال و توانمندی آفریده‌اند.در عرصه مقاومت و ایثار، مادران و همسران شهدا و جانبازان با صبر و استقامت خود ستون‌های اصلی وحدت و هویت ملی شده‌اند.این‌ها همه نشان می‌دهد که زن ایرانی نه تنها پیرو سنت و دین است، بلکه خالق دستاوردهایی نو برای آینده نیز هست.

اما این راه هنوز ادامه دارد، اگر میخواهیم این مسیر پر افتخار تداوم یابد، لازم است در جوامع اسلامی به جوهره ی اندیشه پیامبر اکرم (ص) درباره زن بازگردیم.

در منظومه فکری پیامبر، زن نه تنها موجودی محترم و باکرامت، بلکه انسانی کامل، مستقل و مسئول در برابر جامعه و تاریخ است. بر خلاف نگاه رایج در آن دوران که زن را وابسته، مطرود یا حاشیه نشین میخواست، پیامبر (ص) با نگاهی اصلاح گر و تمدن ساز زن را هم سنگ مرد در ارزش انسانی، توانمندی فکری و نقش آفرینی اجتماعی معرفی کرد.

اندیشه ی پیامبر درباره زن بر اصل بنیادین کرامت استوار است و زن به دلیل انسان بودن، صاحب کرامت

و شرافت الهی است و زن و مرد در تکلیف، تقوا، رشد فردی و حضور اجتماعی شریک اند. آیات قرآن در کنار مردان، زنان را نیز خطاب می کند و به روشنی از ایمان، هجرت، جهاد و مشارکت اجتماعی زنان سخن می گوید. پیامبر زن را عنصری منفعل نمی دید. از حضور زنان در بیعت سیاسی گرفته تا مشارکت در میدان جنگ، تعلیم، تجارت و مشاوره، همه حاکی از نگاه مشارکت محور ایشان است. در نگاه پیامبر، زن منبع رحمت، مهر و سازندگی است. پیامبر (ص) همواره به زنان احترام می¬گذاشت و محبت به آنان را معیار ایمان می¬دانست. این نگاه، فراتر از زمانه خویش بود و امروز نیز می¬تواند الهام بخش بازسازی روابط انسانی، خانوادگی واجتماعی باشد.

حال امروز که در استانه ۱۵۰۰ سال میلاد حضرتش هستیم وقت آن رسیده که بیش از پیش این اندیشه را در زندگی امروز باز¬آفرینی و عملی کنیم. بنابراین بر همه ما واجب است تا تلاش کنیم با همراهی علما، دانشگاهیان، معلمان و رسانه ها به جای تکرار روایت¬های ضعیف و گاه تحریف شده، متون اسلامی را با تکیه بر سیره نبوی و اصول قرآنی بازخوانی کنیم و رویکرد رحمانی، عادلانه و معاصر آن را از جایگاه زن ارائه دهیم و این تصویر را توریج و بازنمایی کنیم. در این مسیر تلاش کنیم تا تصویر زن مسلمان که فعال، مسئول، مستقل و خلاق است. در رسانه ها بازنگری شود؛ و همیت کنیم که مردان و زنان را با اخلاق پیامبر (ص) در تعامل با همسر و خانواده آشنا کنیم. آموزه های نبوی مانند احترام به اعضای خانواده اعم از کودک و نوجوان و همسر، گفت و گو، همکاری و مشارکت در امور خانه باید به فرهنگ غالب تبدیل شود.

برای زنده کردن نگاه پیامبربه زن، باید داستان ها، فیلمها، مستندها و نمایش هایی تولید شود که تصویر زن را نه درحاشیه، بلکه در مرکز کنشگری اجتماعی، علمی، اخلاقی و معنوی نمایش دهند.